SUOMEN KALANKASVATTAJALIITON LAUSUNTO SUPDIREKTIIVIN ARVIOINTIIN

Kiitämme mahdollisuudesta osallistua direktiivin 2019/904 arviointiin, joka koskee tiettyjen muovituotteiden (SUPD) ympäristövaikutusten vähentämistä. Annamme palautteen vesiviljelylaitteisiin liittyvistä säännöksistä, jotka vaikuttavat jäsenyritystemme toimintaan erityisesti tilanteissa, joissa kalan kasvattamiseen haastavissa olosuhteissa tarvitaan kestävää kalustoa.

SUPD on kasvattanut yleistä ymmärrystä muovisaasteista ja edistänyt innovaatioita kiertotaloussuunnitteluun. Vesiviljelylaitteiden osalta direktiivin tavoitteet eivät toteudu, koska direktiivissä käytetään epäselvää terminologiaa. Vesiviljelylaitteiden tekstimuotoilu kalastusvälineiksi ei erottele selkeästi pyydystyskalastusvälineitä ja kiinteitä vesiviljelyvälineitä, kuten verkkoja, aitauksia, poijuja ja köysiä.

Näillä on erilaiset käyttötavat, jätevirtojen kierto ja elinkaaren loppuvaiheen hallintatarpeet. Selkeämpi erottelu parantaisi erilaisten mittausten kohdentamista ja raportoinnin tarkkuutta.

Toimenpiteiden hyötyjen osalta tärkein asia on muovisten laitteiden elinkaareen liittyvä kasvava huomio. Laajennetun tuottajavastuun (EPR) järjestelmät ohjaavat resursseja jätteiden keräämiseen ja kierrätykseen. Nämä hyödyt ovat kuitenkin epätasaisia ja epäselviä EU:n jäsenvaltioissa olevan vesiviljelyyn tarkoitettujen laitteiden erilaisen kuljetuskapasiteetin ja keräysinfrastruktuurin johdosta.

Hallinnollisten prosessien osalta tehokkuutta heikentää myös epäselvyys siitä, kuka on muovin tuottaja. Säännös 25 vapauttaa kalastajat EPR-velvoitteista.

Suomen Kalankasvattajaliiton mielestä on lisäksi selvennettävä, että myös kalanviljelijät ovat vapautetaan loppukäyttäjän asemasta. Kalankasvatusyritykset ostavat tuotteensa joko Suomessa toimivalta yritykseltä tai etämyyntinä ulkomailla toimivalta yritykseltä. Kalankasvatusyritykset eivät siis voi olla direktiivin tarkoittamassa tuottajavastuussa.

Kalanviljelijät ostavat laitteet valmistajilta ja maahantuojilta ja heillä on rajallinen mahdollisuus vaikuttaa tuotesuunnitteluun ja tuotteiden markkinointiin. Kalanviljelijöiden määrittäminen muovintuottajiksi asettaisi heille suhteettoman suuren hallinnollisen taakan pk-yrityksenä, joka vaatii rekisteröintiä, raportointia ja maksuja laitteista, joita yritykset vain käyttävät, eivätkä tuota. Tämä epäoikeudenmukaisuus heikentää tehokkuutta ja saastuttaja maksaa- periaatetta.

Mitä tulee SUPD:n yhdenmukaisuuteen muiden EU:n ympäristötavoitteiden kanssa, SUPD on pääosin yhteneväinen Zero Pollution Action Planin tavoitteiden kanssa. Biotalouden tavoitteiden kanssa materiaalikorvauksen suhteen on kuitenkin ristiriitoja.

Muovien korvaamisen tavoitteen on oltava linjassa Marine Strategy Framework Directive -direktiivin vaatimuksen kanssa hyvästä ympäristön tilasta, Vaihtoehtoisten materiaalien on tarjottava samaa kestävyyttä verkkojen tai rakenteellisten vaurioiden ja kalojen karkaamisen estämiseksi. Johdonmukaisuus edellyttää, että muovin käytön vähentämisestä saadut ympäristöhyödyt eivät vaaranna meribiodiversiteettiä laitteiden vikaantumisen vuoksi.

Käsityksemme mukaan direktiivin tavoitteet ovat linjassa laajempien EU:n tavoitteiden kanssa, SUPD tukee kiertotalouden tavoitteita kannustamalla kierrätettävään suunnitteluun kalankasvatuksessa..

Soveltamisalueen tarkastamiseen ja terminologiaan liittyen suosittelemme artiklan 3, kohdan 4 sanamuodon muuttamista 'kalastusvälineistä' 'kalastus- ja vesiviljelyvälineisiin'. Nykyinen teksti määrittelee vesiviljelyn, mutta nimeää toimenpiteen yksinomaan kalastukseen, mikä luo oikeudellista epäselvyyttä ja sekaannusta.

Selkeä kieliasu varmistaisi, että tulevat toimet ottavat paremmin huomioon molempien alojen tarpeet. Suomen Kalankasvattajaliitto huomauttaa, että vesiviljelyvälineillä on huomattavasti pidempi käyttöikä ja erilaiset korvaussyklit kuin kalastusverkkoilla. Sup-direktiivin tavoitteiden on oltava teknisesti toteuttamiskelpoisia ja toimialakohtaisia, jotta ne ovat tehokkaita.

Suomen Kalankasvattajaliiton mielestä vesiviljelyvälineiden määrittelyn on oltava selkeä. Kaikki kalankasvatukseen liittyvä materiaali kuten kalankasvatuslaitoksen rakenteet eivät voi kuulua direktiivin soveltamisalaan eikä muu pitkäaikaiseen käyttöön tarkoitettu infrastruktuuri.

Arvioinnissa on huomioitava, että vesiviljelylaitteet toimivat ankarissa meriolosuhteissa. Muovien korvaaminen vaihtoehtoisilla materiaaleilla tulisi tapahtua vain, jos uudet materiaalit tarjoavat vastaavat fyysiset ominaisuudet kestää merien aallot, virtaukset ja UV-altistuksen vaarantamatta kalojen hyvinvointia tai kantajien hallintaa, Uusien materiaalien on oltava myös sellaisia, että ne ovat taloudellisesti mahdollisia toteuttaa.

Direktiivin alkuperäisenä tavoitteena on ollut estää muoviroskan päätymistä meriin. Suomessa viranomaiset ovat laajentaneet oman kansallisen tulkinnan myös sisävesien kalankasvatukseen sekä kiertovesikasvatukseen ja näiden laitosten rakenteisiin, mikä ei ole direktiivin tarkoitus.